

ARCHEOLOGIENOTA AARSCHOT – MOTTESTRAAT

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBELEN, E. DIRIX
N. PIL & A. SYS

MEI – JUNI 2017

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Aarschot – Mottestraat

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Nathalie Pil en Annelien Sys

Opdrachtgever

PROVISTA ebvba

Projectnummer

2017E135

Plaats en datum

Kortenaken, 21 mei 2017

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2017E135

ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	4
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	4
1.3	<i>Doelstellingen</i>	7
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	7
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	7
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	8
2.2	<i>Toekomstige situatie.....</i>	9
3	Bureauonderzoek.....	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	11
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	19
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	22
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	28
4	Resultaten bureauonderzoek	29
4.1	<i>Algemeen</i>	29
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	29
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	30
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	31
5	Bibliografie	32
6	Figurenlijst.....	34
7	Plannenlijst.....	35

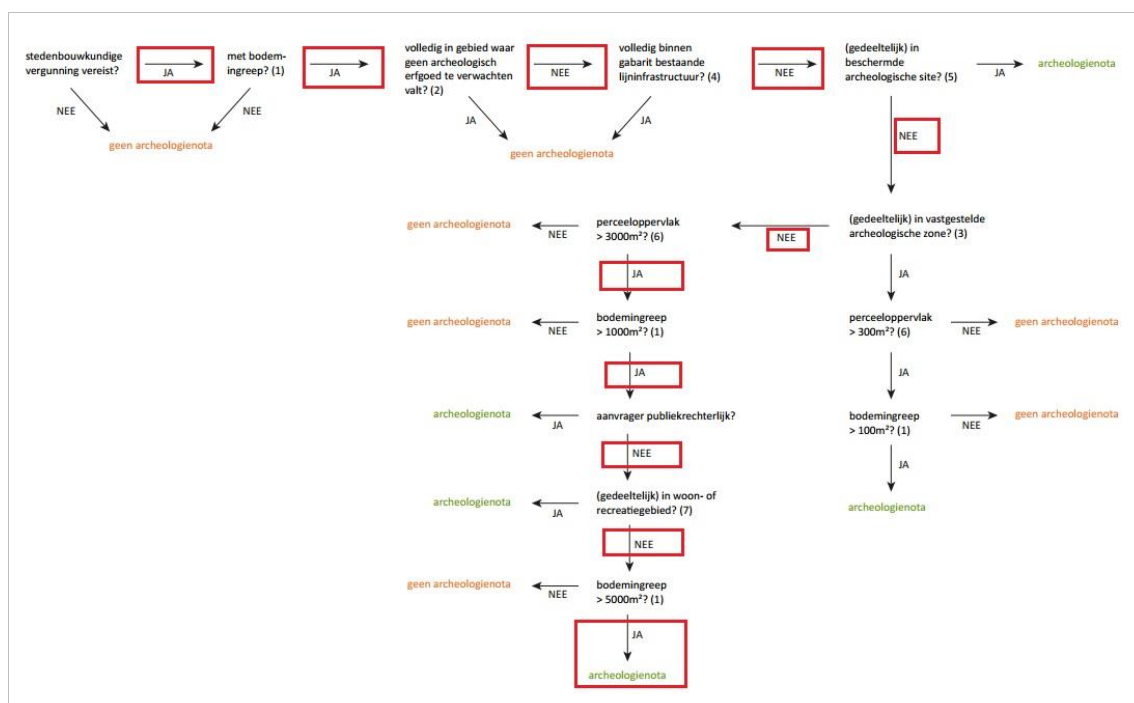
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige aanvraag is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen

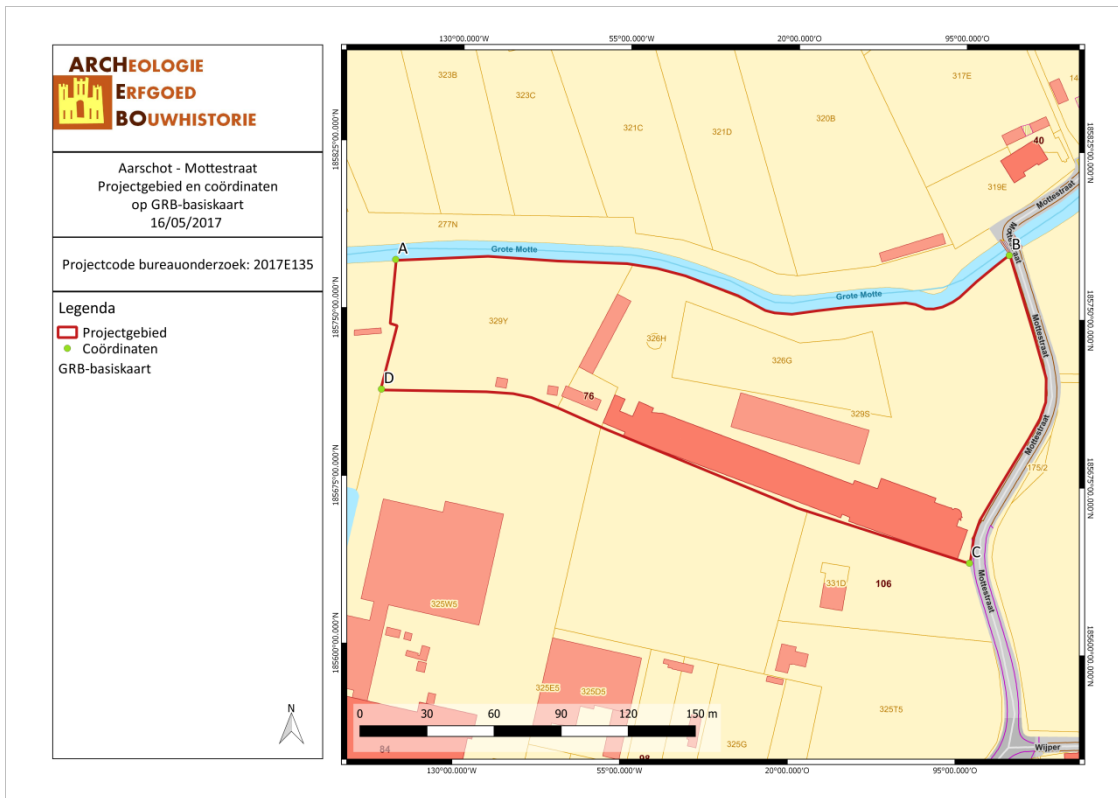
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van PROVISTA ebvba een archeologienota opgemaakt voor de renovatie van een bestaand bedrijfspand en de bouw van een bijkomend pand.

Aangezien de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in mei en juni 2017 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon voor de opdrachtgever, PROVISTA ebvba, was architect Annick Breyne. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

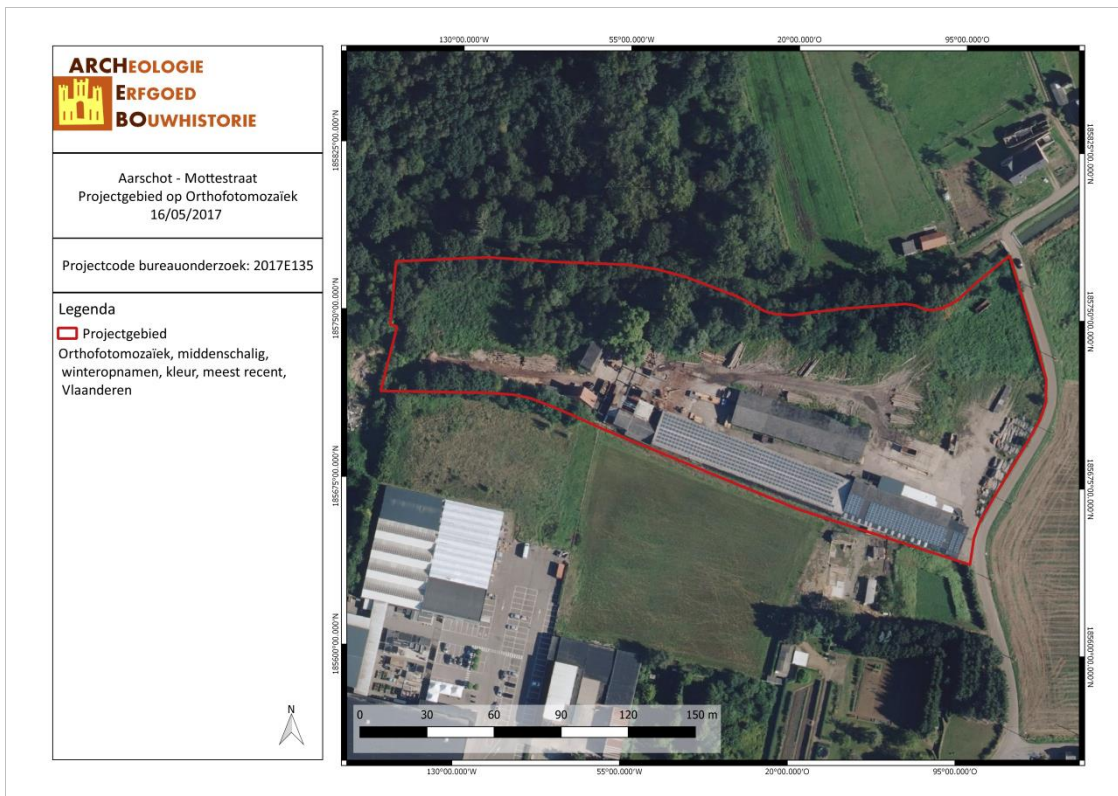
Administratieve fiche	
Naam site:	Aarschot – Mottestraat
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Aarschot, Mottestraat nr. 76
Kadaster:	Aarschot, Afd. 1, Sectie B, nrs. 329y, 329s, 329r, 326h, 326g,
Coördinaten:	A X 184521.026
	Y 185771.886
	B X 184795.351
	Y 185778.471
	C X 184779.917
	Y 185640.588
	D X 184515.676
	Y 185713.851
Opdrachtgever:	PROVISTA ebvba Graaf Jansdijk 18 8380 Zeebrugge
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba
Projectcode bureauonderzoek:	2017E135
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	ARCHEBO bvba (tijdelijk)
Grootte projectgebied:	Ca. 23 890 m ²
Uitvoeringsperiode:	16 mei tot 21 juni 2017
Reden van de ingreep	De renovatie van een bestaand en de bouw van nieuwe bedrijfspanden.
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, ...

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

AAMO/17/05/16/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017)

AAMO/17/05/16/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande hal centraal op het projectgebied in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige structuur mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De aanwezige bomen dienen eveneens eerst gekapt worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na het archeologisch onderzoek of in functie ervan.

Tevens is er momenteel nog bedrijvigheid zodoende deze hun activiteiten moet kunnen verderzetten met zo weinig mogelijk onderbrekingen. Hierdoor kan het economisch verlies beperkt worden.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

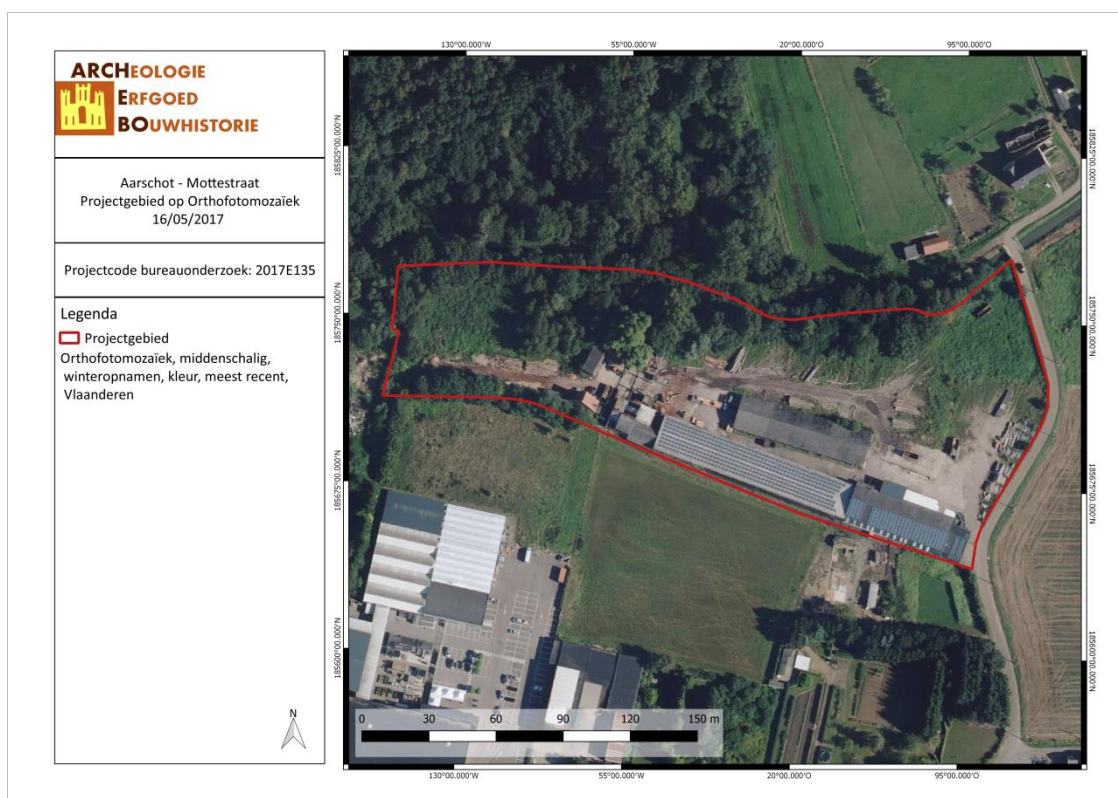
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Mottestraat te Aarschot. Het terrein is in gebruik als bedrijventerrein voor Zagerij & houthandel De Motte nv.¹ Momenteel bevindt zich reeds aan de zuidelijke grens van het projectgebied een langgerekt bedrijfsgebouw met aansluitende woning. Een tweede hal is gelokaliseerd centraal op het projectgebied. Een groot gedeelte ten noord en noordoosten op het projectgebied bestaat uit gemengd bos. De noordelijke grens van het projectgebied is de Grote Motte.

Het kadaster duidt nog een aparte nummer aan voor een waterbassin (Figuur 2). Dit bassin is echter verdwenen ondertussen. De topografische kaart toont een vijver in het noordwestelijk gedeelte van het projectgebied (Figuur 13). Ook deze vijver is ondertussen verdwenen. Enkel via het hoogtemodel zijn de hoogteverschillen in het terrein merkbaar (Figuur 16).

Figuur 4: Zicht op het projectgebied vanuit noordoostelijke richting (Google Street View, 2009)
Figuur 5: Zicht op de te renoveren hal (links) en de te slopen hal (rechts) (Google Street View, 2009)

AAMO/17/05/16/3 - Digitale aanmaak

Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

¹ "Home", Zagerij & houtandel De Motte nv, geraadpleegd 21 juni 2017, <https://www.demotte.be/>.

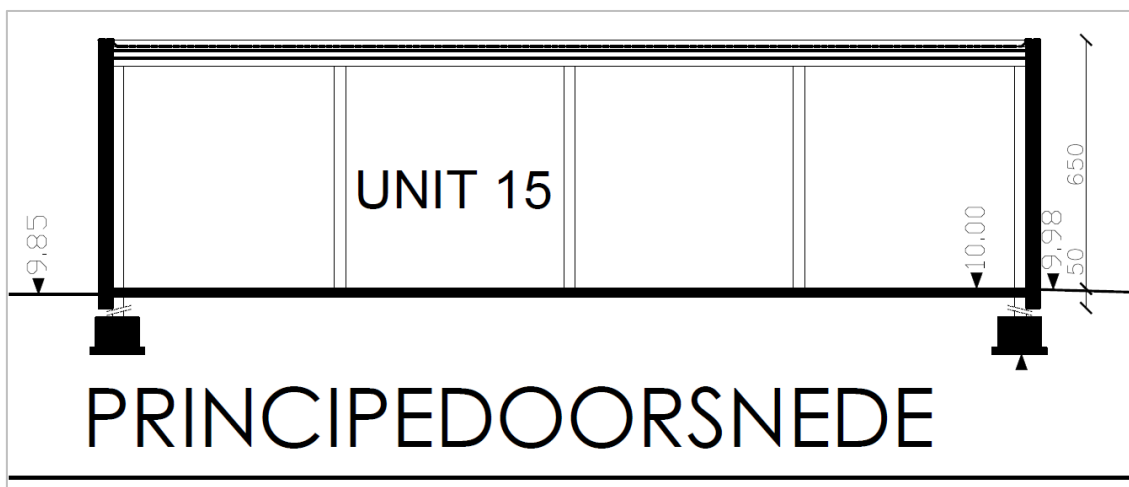
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De opdrachtgever plant de uitbreiding van een bedrijf aan de Mottestraat te Aarschot. De bestaande woning blijft behouden. De bestaande bedrijfsruimtes aan de zuidelijke grens van het projectgebied worden gerenoveerd. Centraal op het projectgebied is een nieuwbouwmagazijn gepland, waarvoor een bestaande hal zal moeten wijken. Deze hal bevat geen kelder maar wel een fundament van ca. 60 centimeter. Een groene zone, verharding en parkeerplaatsen zijn eveneens gepland. In het westelijke gedeelte van het projectgebied wordt een buffer en infiltratiegebied gepland.

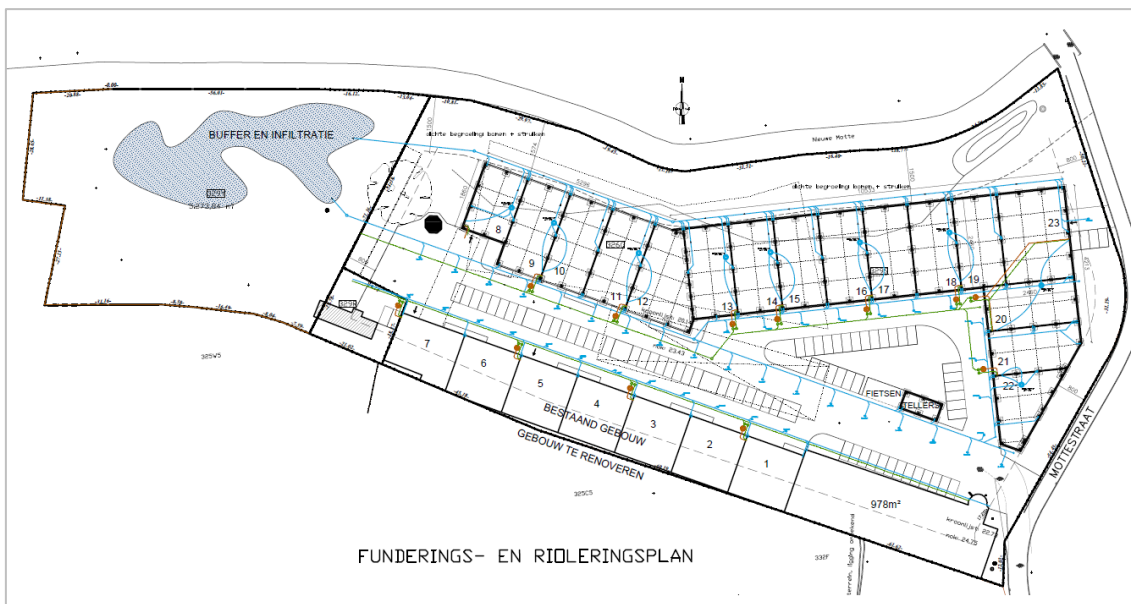
Er zal maximum tot 1,50 meter diep afgegraven worden voor de fundamente en de nutsleidingen. Het projectgebied bedraagt ca. 23 890 m² waarvan slechts een klein gedeelte onverstoord blijft.

Figuur 7: Inplantingsplan (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017)

Figuur 8: Principeddoorsnede Unit 15 (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017)

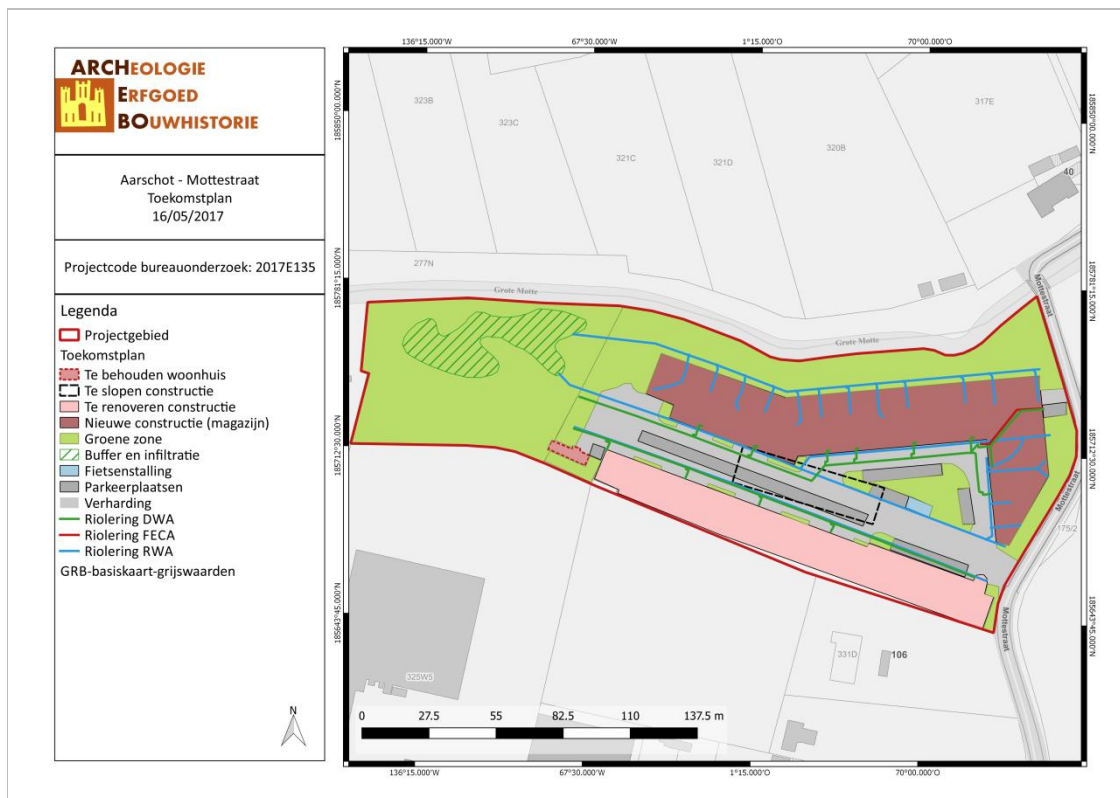
Figuur 9: Funderings- en rioleringsplan (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017)

PRINCIPEDOORSNEDEN INFILTRATIEVOORZIENING

Figuur 10: Principedoorsnede infiltratievoorziening (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017)

Figuur 11: Sleuf voor rioleringen (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017)

AAMO/17/05/16/4 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

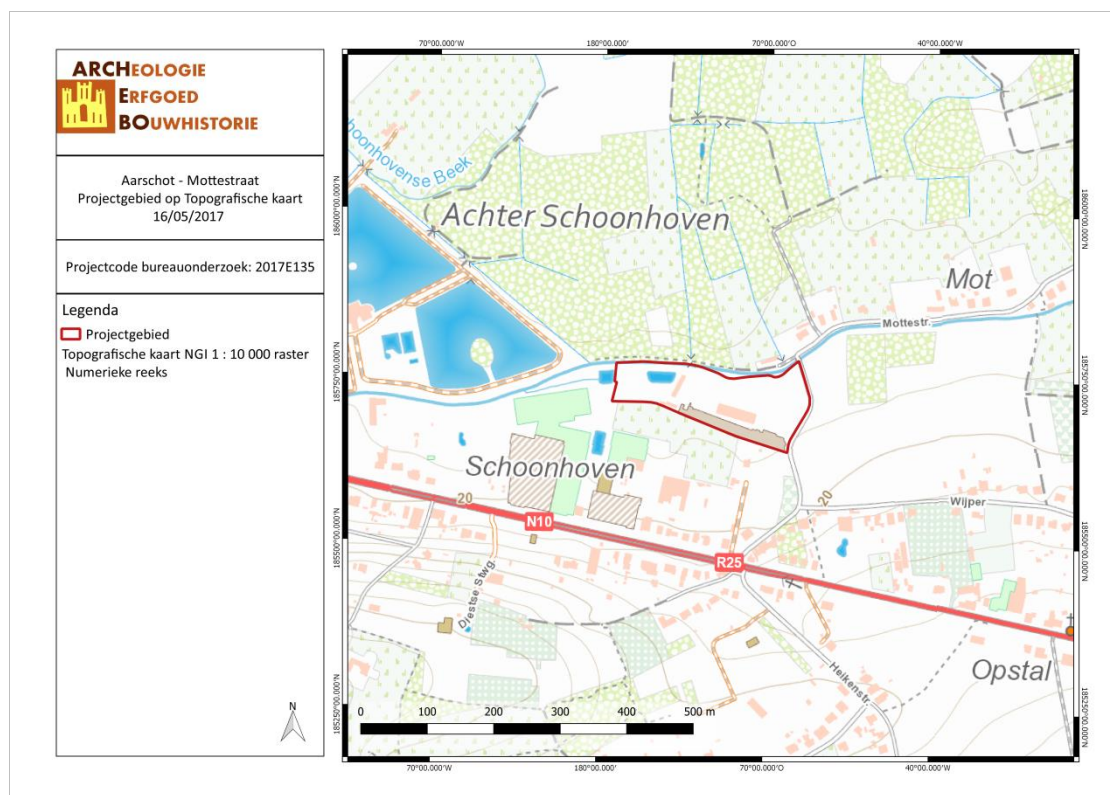
In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt in de gemeente Aarschot, in het gebied aangegeven op de Topografische kaart als 'Schoonhoven'. Het gebied bevindt zich ten zuidoosten van de historische stadskern van Aarschot. Het projectgebied ligt net ten oosten van de voormalige kasteelmotte van Schoonhoven. De motte, kasteel en vijvers zouden dateren van rond 1500. Schoonhoven werd als plaatsnaam voor het eerst vermeld in de 13de eeuw.²

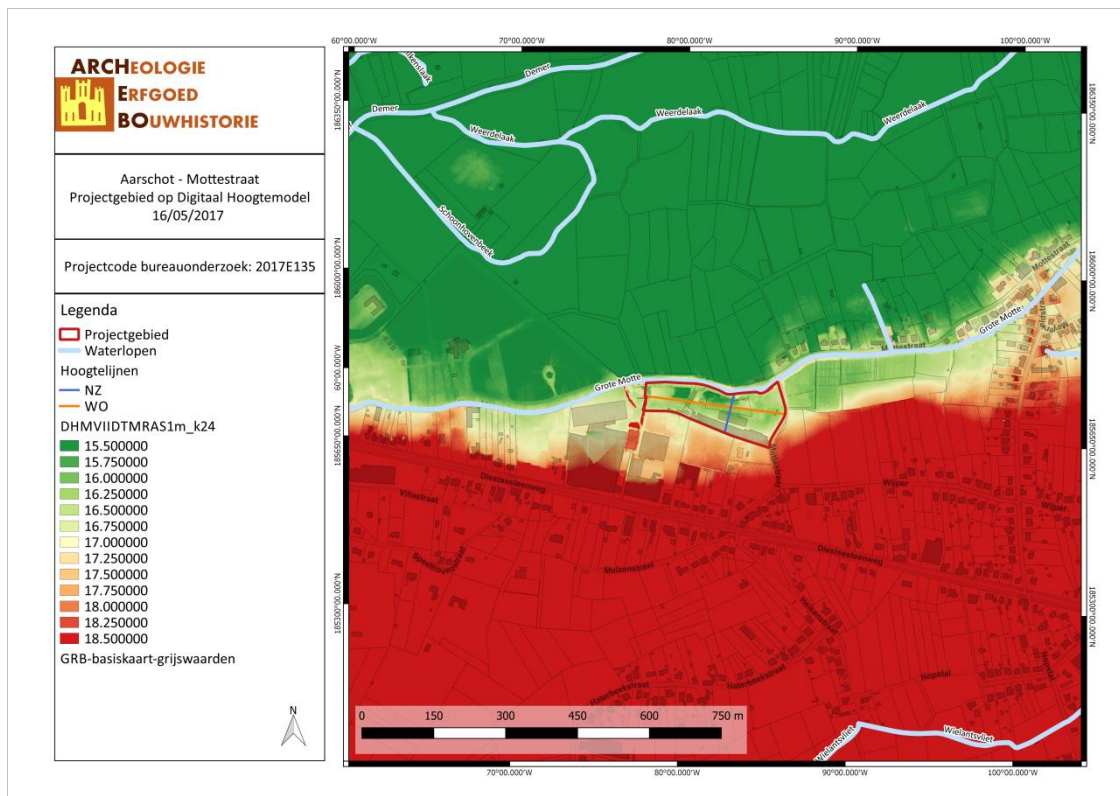

AAMO/17/05/16/5 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).

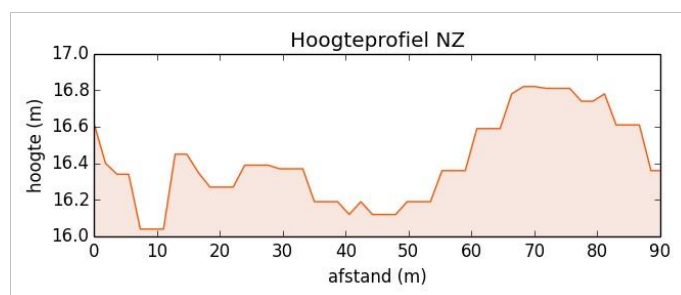
² Agentschap Onroerend Erfgoed, "Kasteelmotte van Schoonhoven", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 19 juni 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134409>.

Het projectgebied ligt tussen ongeveer 16 en 18 meter boven de zeespiegel. Het Digitaal Hoogtemodel toont het projectgebied gelegen op een helling naar een plaatselijk plateau. Het projectgebied ligt voor een gedeelte in de Demervallei tussen Aarschot en Diest. De Demervallei tussen Aarschot en Diest vormt de overgang tussen de Zuiderkempens in het noorden en het Hageland in het zuiden.³ De Grote Motte vormt de noordelijke grens van het projectgebied.

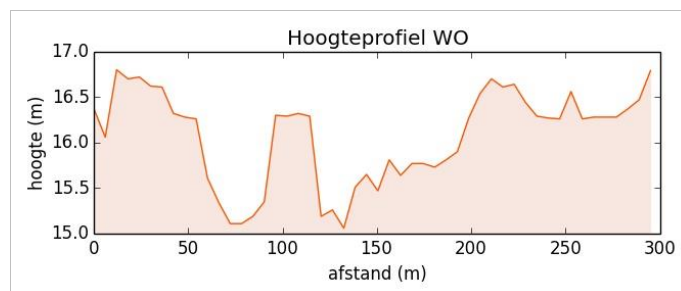

AAMO/17/05/16/6 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).

Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NZ richting (Geopunt, 2017).

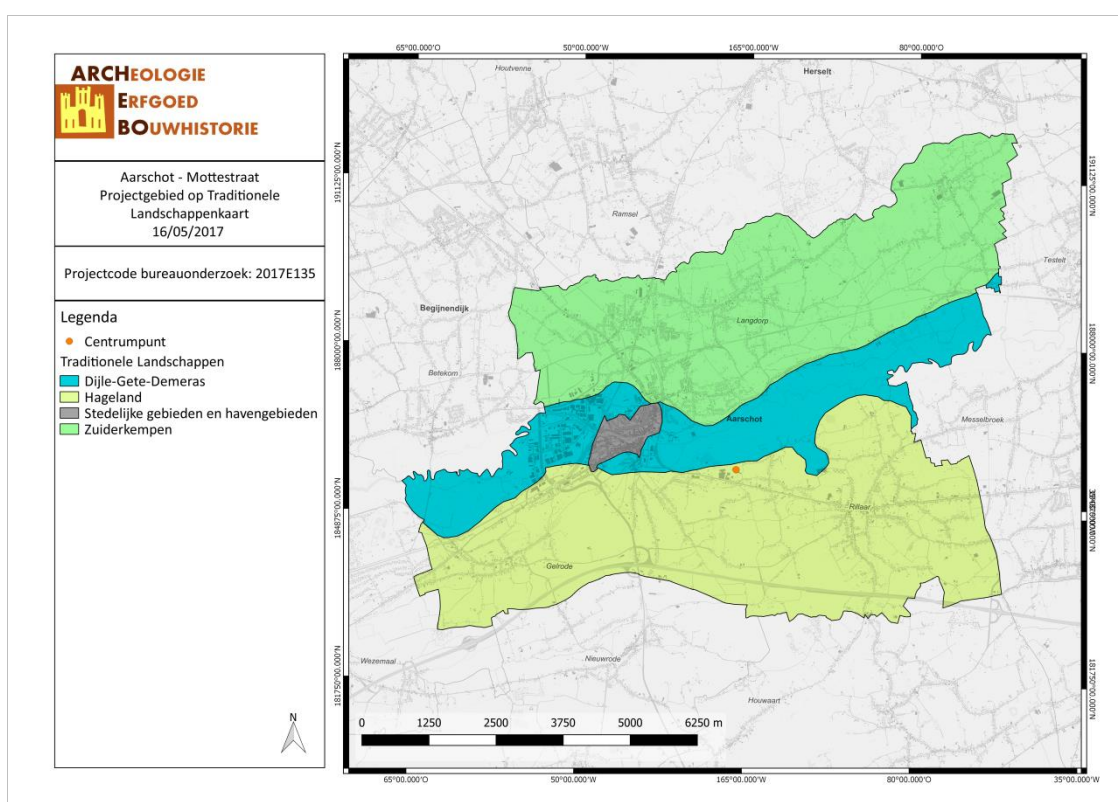
Figuur 16: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in WO richting (Geopunt, 2017).

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Demervallei tussen Aarschot en Diest", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 19 juni 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135004>.

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als ‘Hageland’. Aarschot bevindt zich in het gebied van de Demervallei (centraal), het Hageland (zuiden) en de Zuiderkempen met de Diestiaanrug van Averbode (noorden). Het onderzoeksgebied bevindt volgens de Traditionele Landschappenkaart op de grens van de Demervallei en het Hageland. De Demer stroomt doorheen de provincies Limburg en Vlaams-Brabant en maakt deel uit van het stroomgebied van de Schelde. De rivier ontspringt in het Limburgse Ketsingen en vloeit in Werchter in de Dijle. Het Hageland is de streek gelegen in Oost-Brabant en een klein deeltje van Limburg. *Grosso modo* ligt het gebied tussen de rivieren de Dijle, de Demer en de Gete, en de steden Scherpenheuvel-Zichem, Aarschot, Leuven, Tienen en Diest. Het Hageland is sterk heuvelachtig en kenmerkt zich door beboste ruggen en valleien met rijbewoning op de overgang. Het zuidelijke deel gaat geleidelijk over in de Brabantse en Haspengouwse leemplateaus.⁴

AAMO/17/05/16/7 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Aarschot aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de Formatie van Diest. Het typische ijzerhoudend zand van Diest werd afgezet tijdens een zeetransgressie op het einde van het Mioceen. Het is terug te vinden in het Hageland, langs de heuvels van Zuid-

⁴ F. Pauwels, “Excursie Hageland - Kempen” (K.U. Leuven, 1994), http://www.biw.kuleuven.be/lbh/lbnl/ecologie/doc%20download/GIP_Hageland_Kempen.pdf; Wikipedia, “Hageland”, *Wikipedia*, geraadpleegd 24 april 2017, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Hageland>.

Vlaanderen tot aan de kliffen van Cape Blanc Nez. Het zand van Diest is een grof glauconiethoudend zand dat meestal tot ijzersteen verweerd is.⁵

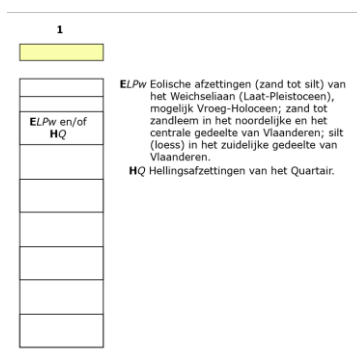

AAAMO/17/05/16/8 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).

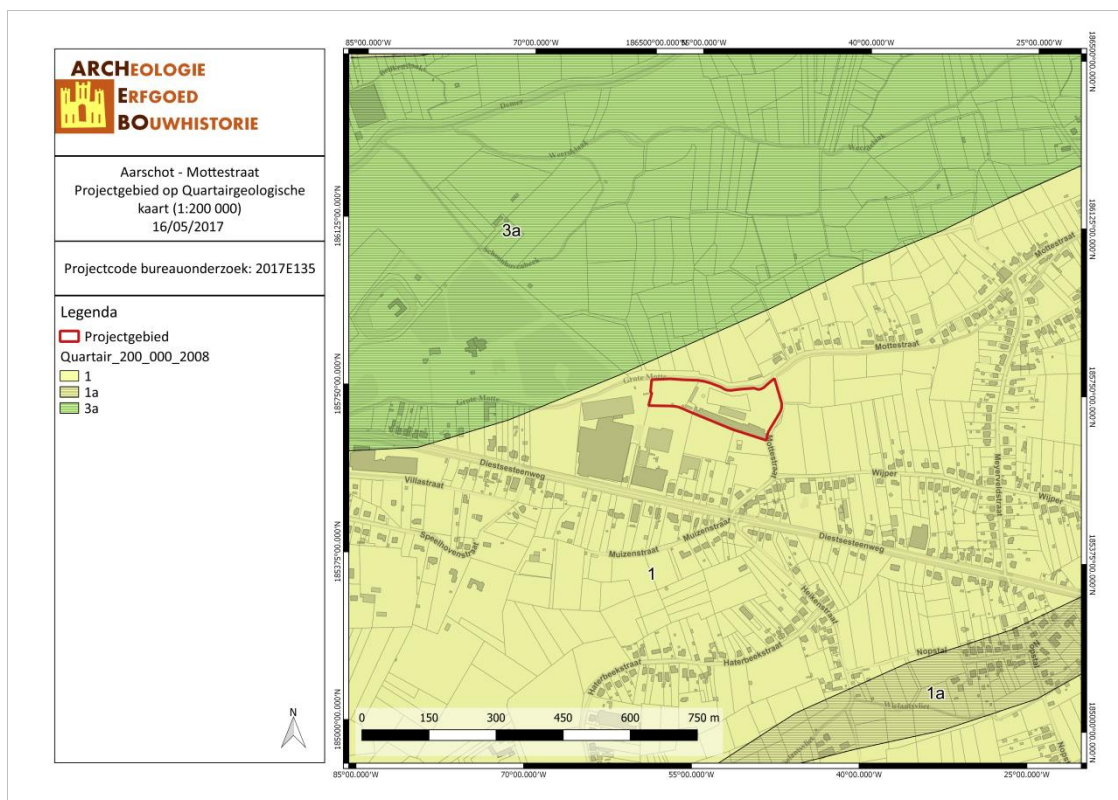
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 1. Type 1 kan als volgt omschreven worden: niet holocene en/of tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. Het betreft eolische afzettingen van zand tot silt van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (code **ELPw**), mogelijk kunnen ook hellingsafzettingen van het Quartair (**HQ**) aanwezig zijn.

Figuur 19: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016).

⁵ F. Gullentops en L. Wouters, red., *Delfstoffen in Vlaanderen* (Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBL, 1996), 20.

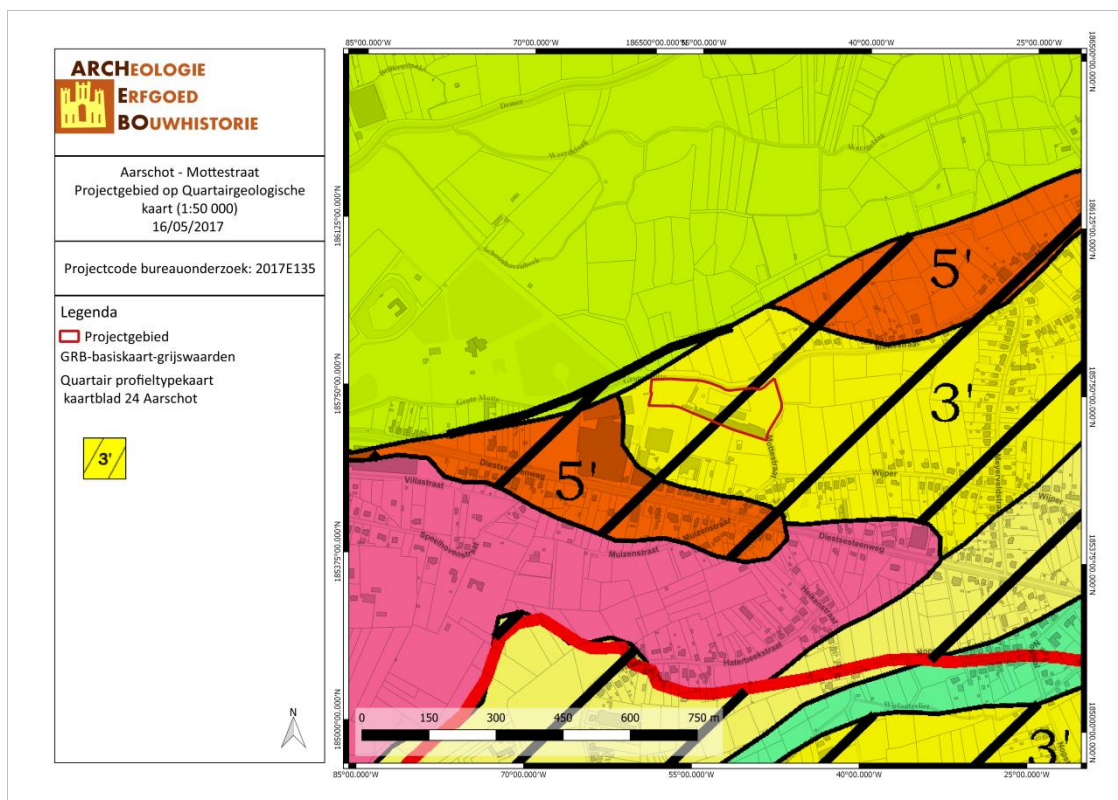
AAO/17/05/16/9 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartairegeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).

Volgens de quartairegeologische kaart (1/50.000) bevindt het projectgebied zich in type 3'. Zandige tot zandlemige eolische afzettingen (vanaf 1,20 meter diepte), homogeen bovenaan, mogelijk gevolgd door een alternatie van zand- en leemlagen met veel herwerkt tertiair materiaal in het basisgedeelte.

Het betreft eolische afzettingen waarvan de dikte maximaal oploopt tot een vijftal meter. Een homogeen afzettingspakket is algemeen verspreid, zandig in het Dekzandgebied, zandlemig in het Overgangengebied. In sommige regio's komt onder het homogene pakket een alternerend complex voor, opgebouwd uit ritmisch gelaagde zand- en leemlagen. De respectieve lagen hebben duidelijk onderscheidbare laagvlakken, die subhorizontaal en onregelmatig van karakter zijn. De zandlagen bevatten in het gebied doorgaans glauconietkorrels. In het golvende gebied van het Hageland gebeurt de opeenvolging van beide facies over geringe diktes. Zowel het homogene pakket als het alternerende complex bevat keienvloeren.⁶

⁶ F. Bogemans en F. Van Molle, red., *Toelichting bij de Quartairegeologische Kaart - kaartblad 24, Aarschot* (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007), 10.

AAMO/17/05/16/10 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven met de bodemtypen OB, SPfp, Shpc en Efp.

Bodemtype OB beschrijft een gebied dat onder bebouwing is waardoor de onderliggende bodemtype niet meer gekarteerd kan worden.

Bodemtype SPfp is een zeer natte licht zandleemgrond met reductiehorizont zonder profielontwikkeling met een zandsubstraat beginnend op geringe diepte. Pfp vertoont geen duidelijke profieldifferentiatie en bestaat uit een venige bovenlaag rustend op een sterk roestige Cg horizont, die op minder dan 80 cm diepte overgaat in een gereduceerde ondergrond. Deze reductiehorizont is niet altijd duidelijk en bestaat dikwijls uit een andere afzetting (oudalluvium, gesolifluëerd Pleistoceen, venige lagen e.a.). Het bodemtype komt voor op enkele vlekken in de Demervallei (Schoonhoven, Tumkesberg, Zallaken).⁷

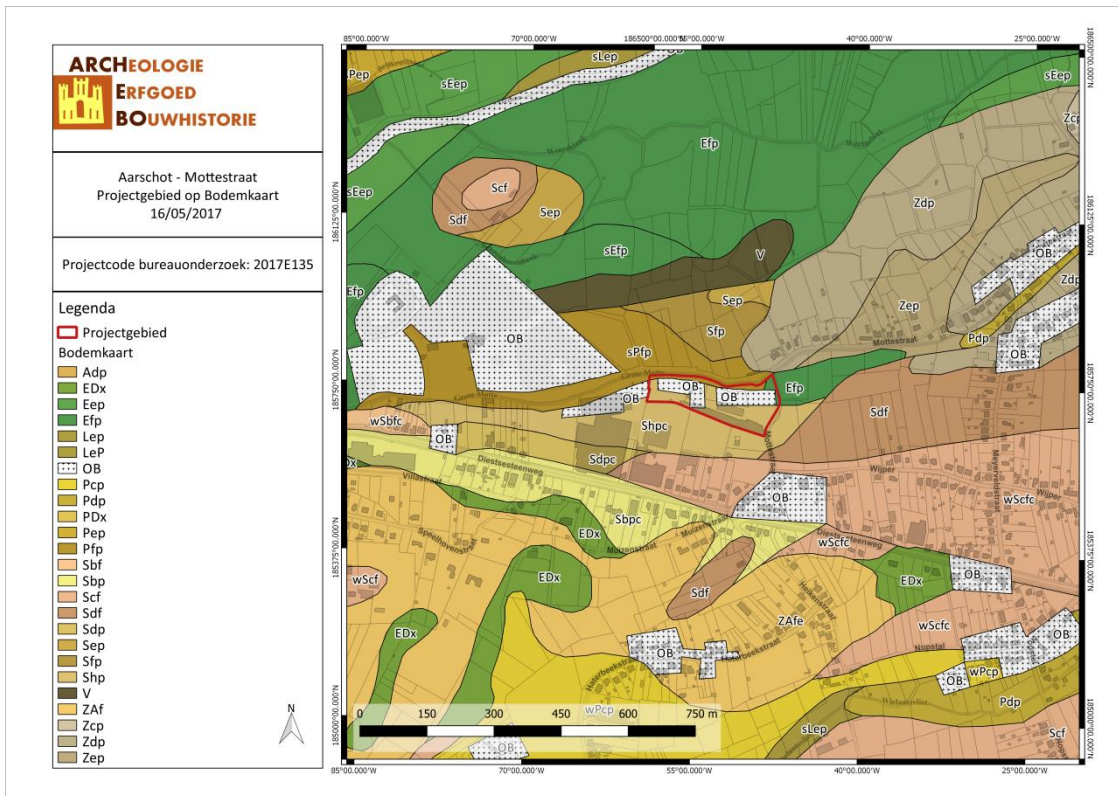
Bodemtype Shpc is een natte gronden op lemig zand, met relatief hoge ligging zonder profielontwikkeling, variëte met diepe ijzer B horizont op geelachtig of groenachtig materiaal. Het is een hydromorfe alluviale of colluviale grond. De humeuze tot iets venige (kazige) Ap horizont rust op 20-40 cm diepte op een sterk roestige Cg horizont.⁸

Bodemtype Efp is een sterk en zeer sterk gleyige grond met reductiehorizont op leem zonder profielontwikkeling. recente alluviale afzettingen zonder profielontwikkeling. Onder de Ap horizont komt een roestige C horizont voor die overgaat in een volledig gereduceerde

⁷ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 160; G. Scheys en L. Baeyens, "Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Aarschot 075 W" (Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.), 1958), 48.

⁸ Van Ranst en Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)*, 150; Scheys en Baeyens, "Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Aarschot 075 W", 37–38.

ondergrond. Deze laatste heeft een grijze tot blauwgrijze basistint, waarin nog enkele diffuse roest- of fosfaatvlekken kunnen voorkomen rond de wortelgangen van hydrofiële planten (paardestaarten, riet, zegge e.a.).⁹

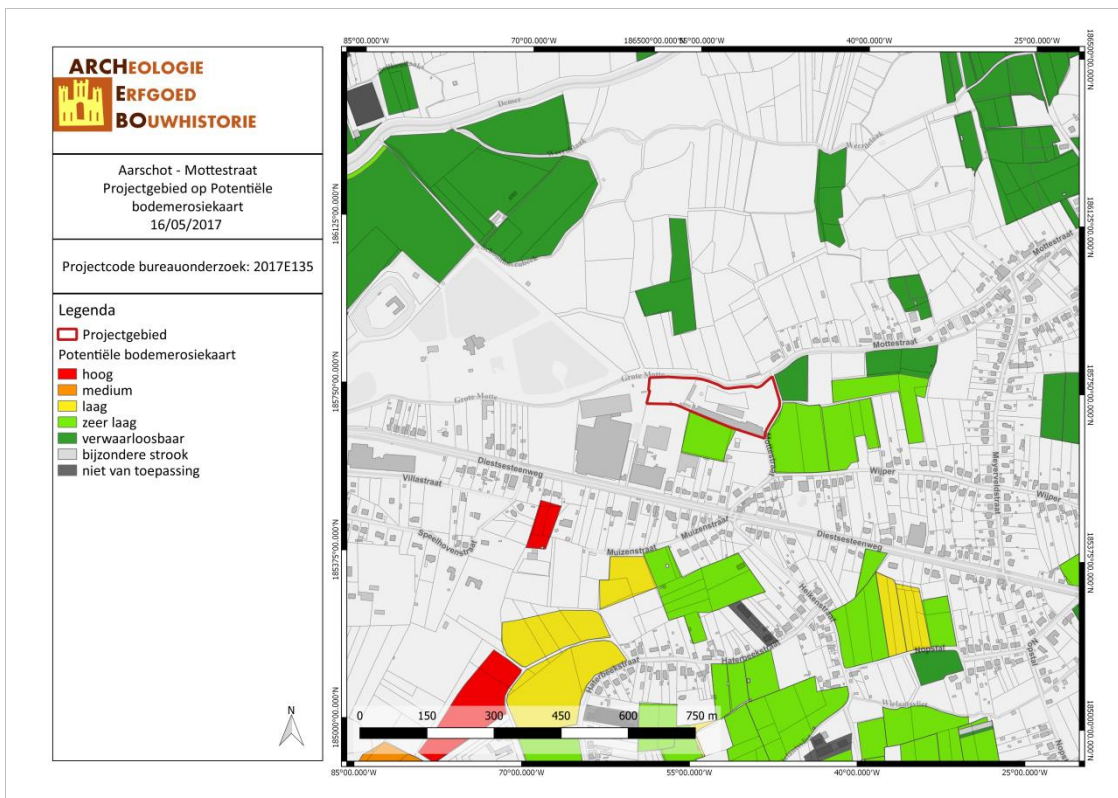
AAMO/17/05/16/11 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het projectgebied niet gekarteerd. Aan de kartering van de omringende percelen kan afgeleid worden dat een potentiële erosie van de bodem zeer laag of verwaarloosbaar.

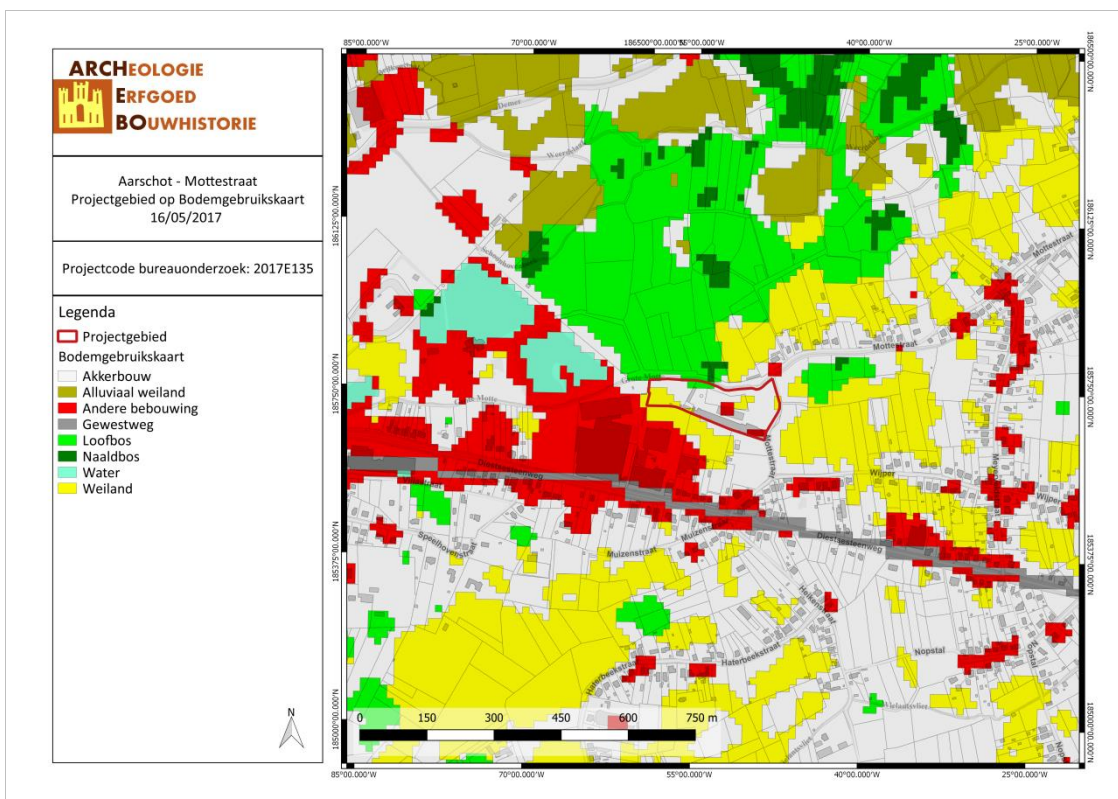
Volgens de bodemgebruikkaart ligt het projectgebied in akkerland, weiland, loofbos en ‘andere bebouwing’.

⁹ Van Ranst en Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)*, 171; Scheys en Baeyens, “Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Aarschot 075 W”, 64.

AAMO/17/05/16/12 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).

AAMO/17/05/16/13 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe omgeving.

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
3873	Sint-Lambertuskerk	Volle Middeleeuwen
160050	Primitieve parochie van Weerde	Vroege Middeleeuwen – Karolingische periode
2309	Kasteel van Schoonhoven	Late Middeleeuwen
161566	Watermolen van Schoonhoven	Late Middeleeuwen
1971	Speelhovenhoeve	Late Middeleeuwen
208947	Franse Linie II	Nieuwe Tijd (18 ^{de} -eeuw)
165404	Franse Linie I	Nieuwe Tijd (17 ^{de} -eeuw)
529	Dorenberg Ld1	Steentijd
161629	Losse metaalvondst	Onbepaald
150586	Losse vondsten – verbrande erts	Onbepaald

De Vroegmiddeleeuwse parochie van Weerde is een beschermde archeologische zone sinds 2009. Deze zone is gelegen op het huidige grondgebied van de stad Aarschot. Ze bevindt zich tussen twee getuigenheuvels in de Demervallei. Ten noorden van de zone stroomt de Demer, in het zuidwesten, zuiden en zuidoosten loopt de historische loop van de Schoonhovense beek en de huidige loop van de Weerderlaak. De Sint-Lambertuskerk maakte deel uit van deze zone. De Sint-Lambertuskerk op ongeveer 700 m van het onderzoeksgebied dateert uit de Volle Middeleeuwen. Dit eenbeukig zaalkerkje was opgetrokken uit zeer harde grijze steen. Rondom de kerk lag een gracht. Halverwege de 14de eeuw werd de parochie samengevoegd met deze van Langdorp. Hierdoor raakte de kerk in de 16de-eeuw in onbruik. In de tweede helft van de 17de-eeuw wordt het kerkje gesloopt. De tuin van het kasteel van Schoonhoven werd op de verdwenen kerk van Weerde in de tweede helft van de 18de-eeuw aangelegd.¹⁰

Figuur 25: Detail uit 'Mechlinia Dominium et Aersch Ducatus' van Nicolaes Jansz Visscher, 2de helft 17de-eeuw. Op deze kaart is de kerk van Weert ten zuiden van Aarschot weergegeven. Er vlak boven is het Kasteel van Schoonhoven te zien (Koninklijke Bibliotheek België).

Figuur 26: Detail uit de kaart van Fricx, 1712 (Geopunt, 2017).

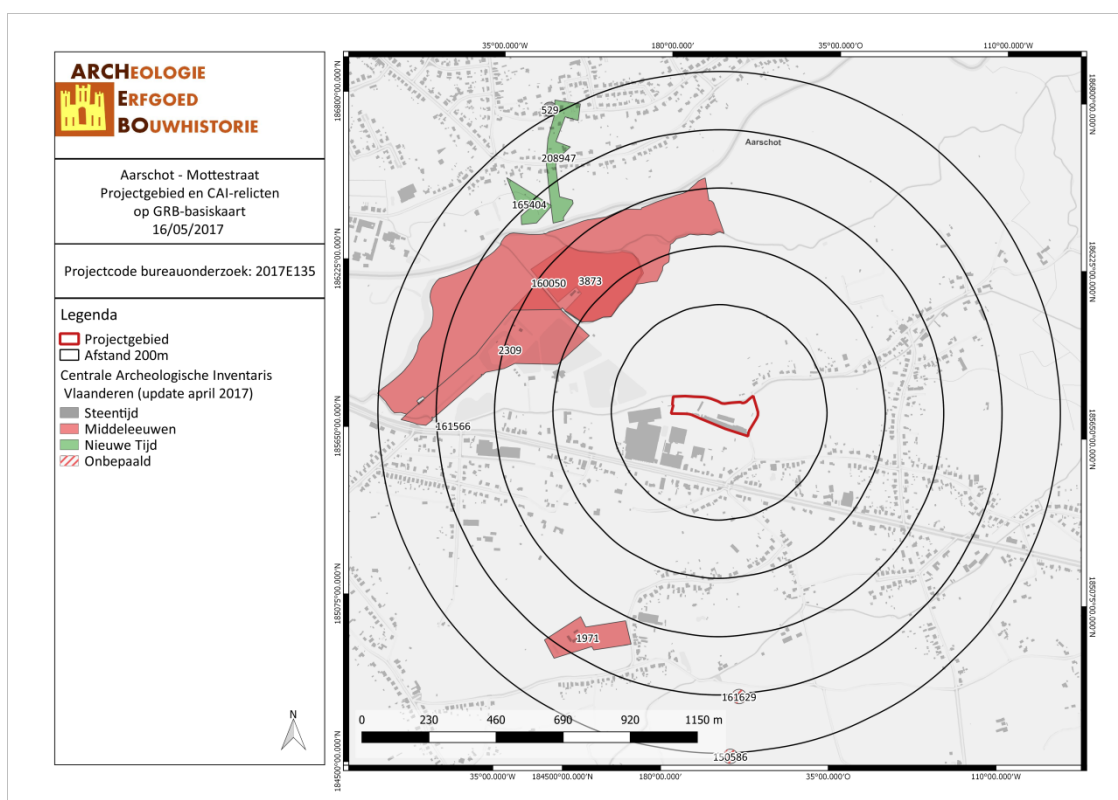
Meldingen uit de Late Middeleeuwen zijn de Speelhovenhoeve, de Watermolen van Schoonhoven en het Kasteel van Schoonhoven. De Speelhovenhoeve is het dichtst gesitueerd bij het onderzoeksgebied, op ongeveer 600 m. De hoeve behoorde toe aan de heren van Speelhoven, afstammelingen van de heren van Aarschot. Oorspronkelijk was de hoeve omweld met een gracht.¹¹

¹⁰ "De geschiedenis van het land van Aarschot", *Aarschotse Kring voor Heemkunde*, geraadpleegd 19 juni 2017, <http://www.heemkundaarschot.be/hm/geschiedenis.htm>; P.A.M.M. van Kempen en J.W. de Kort, "De verdwenen kerksite van Weerde, gemeente Aarschot; een archeologisch voor onderzoek: bureauonderzoek, karterend booronderzoek, geofysisch onderzoek en proefsleuvenonderzoek" (Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006).

Op ongeveer dezelfde afstand als de Speelhovenhoeve, maar dan gelegen ten noorden van het onderzoeksgebied, vinden we de watermolen van Schoonhoven en het kasteel van Schoonhoven. De watermolen van Schoonhoven ligt op de Grote Motte. Het huidig gebouw dateert van de 18de-eeuw, maar er zijn vermoedens dat er bebouwing aanwezig was van voor de 15de-eeuw. De molen is buiten gebruik sinds de jaren 1950. Enkele jaren geleden werd ze volledig gerestaureerd.¹²

Op de kasteelsite van Schoonhoven bevond zich oorspronkelijk een Middeleeuwse burchtmotte. Het voormalige kasteel bestond uit een bakstenen hoofdgebouw en een vierkante, bakstenen poorttoren. In de tweede helft van de 18de-eeuw liet de toenmalige eigenaar, Jean-Antoine van der Noot, een nieuw kasteelgebouw bouwen. De hoofdvlugel van het nieuwe gebouw, dat nu in een U-vorm ontworpen was, werd opgetrokken op de funderingen van het oude kasteel. Halverwege de 19de-eeuw onderging het kasteel opnieuw enkele wijzigingen en werden de dwarsvleugels ingekort.¹³

Ten noorden van deze sites, vlak aan de Demer, bevinden zich twee Franse linies uit de 17de- en 18de-eeuw. De 18de-eeuwse linie, een aarden wal beschermd door grachten, dateert van het begin van de Spaanse Successieoorlog (1702-1715). Ze is duidelijk afgebeeld op de historische kaart van Fricx (1712-1727).¹⁴ Net buiten een straal van 1 km vonden archeologen materiaal uit de Steentijd, meer bepaald het Vroeg-Mesolithicum. Het betreft hier een aantal artefacten, waaronder een kerfrest uit bruin gepatineerd donkergrijze silex.

AAMO/17/05/16/14 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Hoeve Speelhoven", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 19 juni 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200260>.

¹² Belgische Molendatabase, "Molen van Schoonhoven", *Belgische Molendatabase*, geraadpleegd 19 juni 2017, <http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=962>; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Watermolen te Schoonhoven", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 19 juni 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200149>.

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Kasteelmotte van Schoonhoven"; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Kasteel van Schoonhoven", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 19 juni 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/41432>.

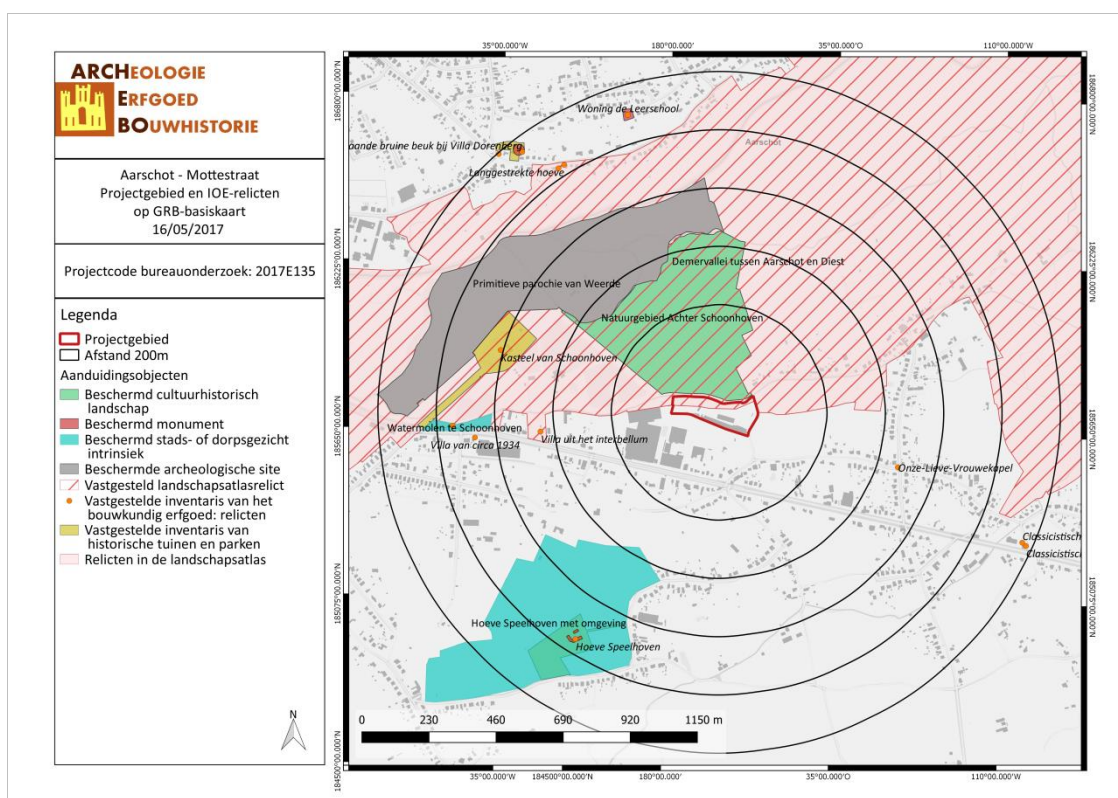
¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Demervallei tussen Aarschot en Diest".

3.2.2 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten zoeken. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.¹⁵

De tuin van de Speelhovenhoeve en de omgeving van het Kasteel van Schoonhoven staan ingeschreven op de inventaris van historische tuinen en parken. Daarnaast zijn de Speelhovenhoeve en de watermolen van Schoonhoven beschermd als stads- en dorpsgezicht en beschermde monumenten. Het hele gebied ten noorden van de stroom de 'Grote Motte' staat aangeduid op de landschapsatlas als Demervallei tussen Aarschot en Diest.

Het projectgebied zelf bevindt zich in het vastgesteld landschapsatlasrelict 'Demervallei tussen Aarschot en Diest'. De getuigenheuvels in het Hageland (Diestiaanheuvels) ontstonden zo'n 7 miljoen jaar geleden (bovenmioceen), toen de Diestiaanzee het noordelijke deel van het huidige België overspoelde. Evenwijdig met deze kustlijn, die noordoost-zuidwest georiënteerd was, kwam een groot aantal zandbanken voor (Zand van Diest). Door erosie konden latere waterlopen zich diep in het oorspronkelijk oppervlak insnijden. De Demer heeft als overstromingsrivier een relatief breed en vlak dal gevormd tussen de steile getuigenheuvels. Ten gevolge van opeenvolgende sedimentatie- en erosiefasen in de Demervallei, waarbij er ook laterale verplaatsingen van de rivier optraden, bleven er op verschillende plaatsen langs de valleirand rivierterrassen (of Demerterrassen) achter (steile erosietaluds).¹⁶

AAMO/17/05/16/15 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relict op GRB-basiskaart (IOE, 2017)

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2017, <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Demervallei tussen Aarschot en Diest".

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Toponymie

De benaming Aarschot komt in historische geschreven bronnen voor als Arescod, Arescoth, Arescot, Arscot, Arschot en Aercoet. De oudste vorm (Arescod) verschijnt voor het eerst in bronnen in 1107. De benaming Aarschot kan afgeleid worden van twee Germaanse woorden met name *arnu* ('arend') en *skauta* ('beboste hoek hoger land uitspringend in moerassig terrein').¹⁷

Geschiedenis

Aarschot werd voor het eerst vermeld in de 12de-eeuw. Op het einde van de 12de-eeuw behoorde Aarschot toe aan de hertogen van Brabant, toen verkreeg het gebied ook stadsrechten. De stad kreeg een wal en gracht aan de zuidwestkant. Aan de andere kant zorgde de Demer voor een natuurlijke verdediging.¹⁸

Aarschot kent zijn eerste militaire acties op het einde van de 15de eeuw bij een opstand tegen Maximiliaan van Oostenrijk. In 1489 staat er tijdens deze opstanden een leger van Mechelse collaborateurs voor de muren van Aarschot. De Aarschotse kasseistampers versloegen de Mechelaars met een verpletterende overwinning. In het begin van de 16de eeuw wordt het Land van Aarschot, de stad en omliggende dorpen, een hertogdom. Deze titel werd verkregen door de koning van Spanje. In deze periode is Aarschot een welvend handelsstadje met het hertogelijke kasteel vermoedelijk aan de Bonewijk. Aarschot kende later nog verschillende andere verwoestingen, voornamelijk deze van 1578 en 1582 ontvolkten de stad en in het begin van de 18de-eeuw volgde de Spaanse Successieoorlog.¹⁹

Aarschot is tevens gekend als eerste Vlaamse martelarenstad. In augustus 1914 kende het zware represailles van de Duitsers op de burgerbevolking. Aarschot werd bijna volledig in brand gestoken en ruim 170 burgers werden gefusilleerd.²⁰

Over het plangebied zelf zijn geen geschreven bronnen beschikbaar en dienen de cartografische bronnen geraadpleegd te worden.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

¹⁷ Maurits Gysseling, "Toponymisch Woordenboek", 1960, 34, <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=742>.

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Aarschot", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 19 juni 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120439>; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Historische stadskern van Aarschot", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 19 juni 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140036>.

¹⁹ Hanne De Langhe en Petra Driesen, "Het archeologisch vooronderzoek aan de Liersesteenweg te Aarschot" (Tongeren: ARON bvba Archeologisch Projectbureau, maart 2017), 19, <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2613/bijlagen/12509>.

²⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Aarschot".

Allereerst worden twee 18de-eeuwse cartografische bronnen vergeleken. De Villaret kaart wordt eveneens de kaart van de Franse ingenieurs en geografen genoemd (1745-1748). Het bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden. Op deze kaart merken we op dat er bebouwing in de zuidoostelijke richting van het projectgebied waarneembaar. Het terrein is gelegen tussen een landweg en de rivier de Motte. Overigens is het gebied ingekleurd als grasgebied en landbouwgebied. Tevens wordt er een waterpartij aangegeven in het noordwestelijk gedeelte. Centraal lijkt er een constructie aanwezig te zijn, maar de voorstelling komt niet overeen met een huis.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied grotendeels bestond uit grasveld en een klein gedeelte uit landbouwgebied. De waterpartij is verdwenen tov de Villaretkaart en ook de eventuele constructie is afwezig. Net ten zuiden van het projectgebied zijn twee bouwvolumes gekarteerd omringd door kleinere velden. Het geheel bevindt zich net ten zuidoosten van de stad Aarschot, in de 'Hameau Haterbeek' (oftewel het gehucht Haterbeek). De Ferrariskaart toont de Motte als noordelijke grens en de locatie van de 'Chateau de Schoonhoven' in het noordwesten.

AAMO/17/05/16/16 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Detail uit de Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).

AAMO/17/05/16/17 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).

Vervolgens worden drie cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.²¹ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.²² Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879).²³

De Atlas der Buurtwegen toont het projectgebied onbebouwd. Net over de zuidelijke grens van het terrein is een volume gekarteerd. De Vandermaelenkaart toont het terrein gedeeltelijk in gebruik als grasland en

Art. 473. — Verblis, Willem, eigenaar, de erfgenamen, Aerschot.

A	558	Land	1,99,70	1	93,10	
	559	"	1,15,00	1 2	72,39	
B	90	Tuin	2,50	2	2,18	
	98	Huis	1,00	11	72	102,00
	99	"	1,00	9	72	150,00
	100	Tuin	4,50	1	5,15	
	528	Land	15,90	5	5,28	
	329	"	42,30	5	16,08	
	330	Tuin	25,40	5	16,85	
	331	Huis	22,20	21	15,98	18,00
	352	Boomgaard	24,80	1	14,14	
C	149	Land	1,18,80	2	67,72	
F	494	"	65,50	2	36,20	
B	324*	Vyver	31,50		5,44	
	324*	Bosch	61,80		6,80	
	325*	Land	7,92,00	2	112,06	
	326*	Hooiland	42,50		59,61	
	326*	Vyver	52,20		56,71	
	326*	Lustgroud	11,70		13,54	
	326*	Bosch	11,50		13,11	
	336*	Hooiland	12,50		7,01	
	326*	Vyver	29,60		35,74	
	327*	Dreef	40,90		22,67	
B	91*	Huis	70	18	50	33,00
	92*	"	40	20	29	24,00
			15,57,80		936,27	327,00

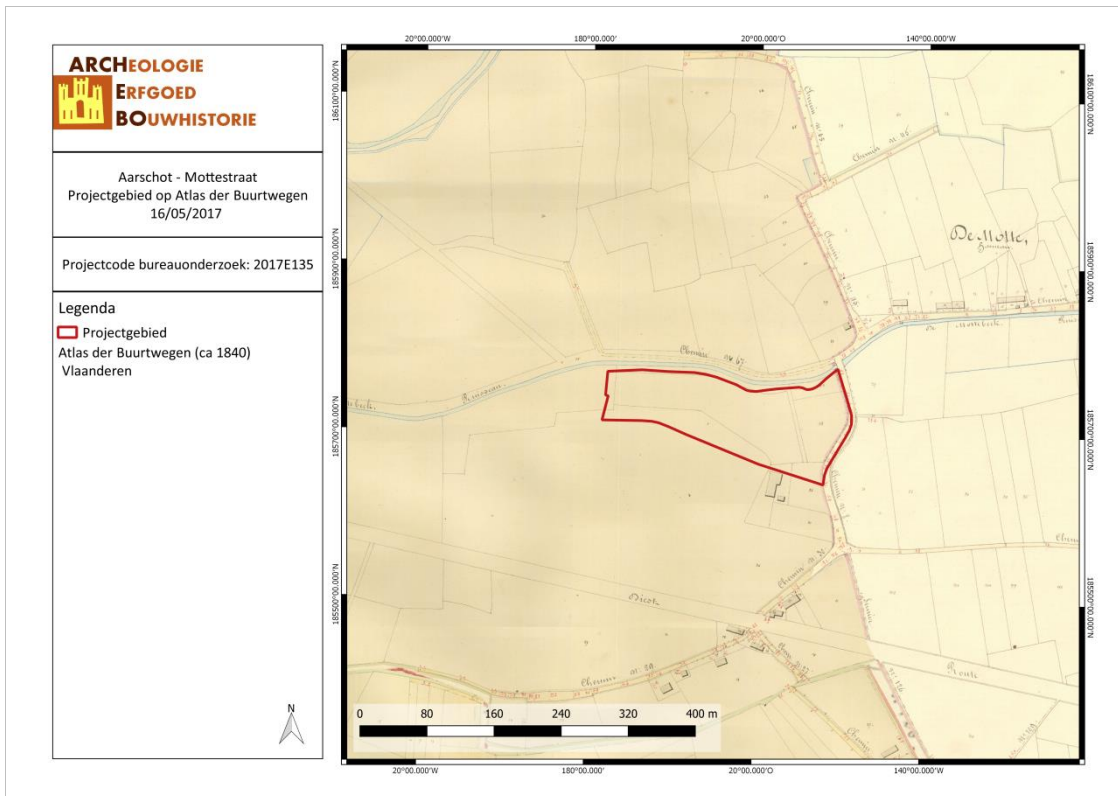
Figuur 31: Informatie uit de legger van de Popp-kaart 'Aerschot' (UGent, 2017).

²¹ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

²² Wikipedia, "Vandermaelenkaarten", online encyclopedie, Wikipedia, geraadpleegd 7 december 2016, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

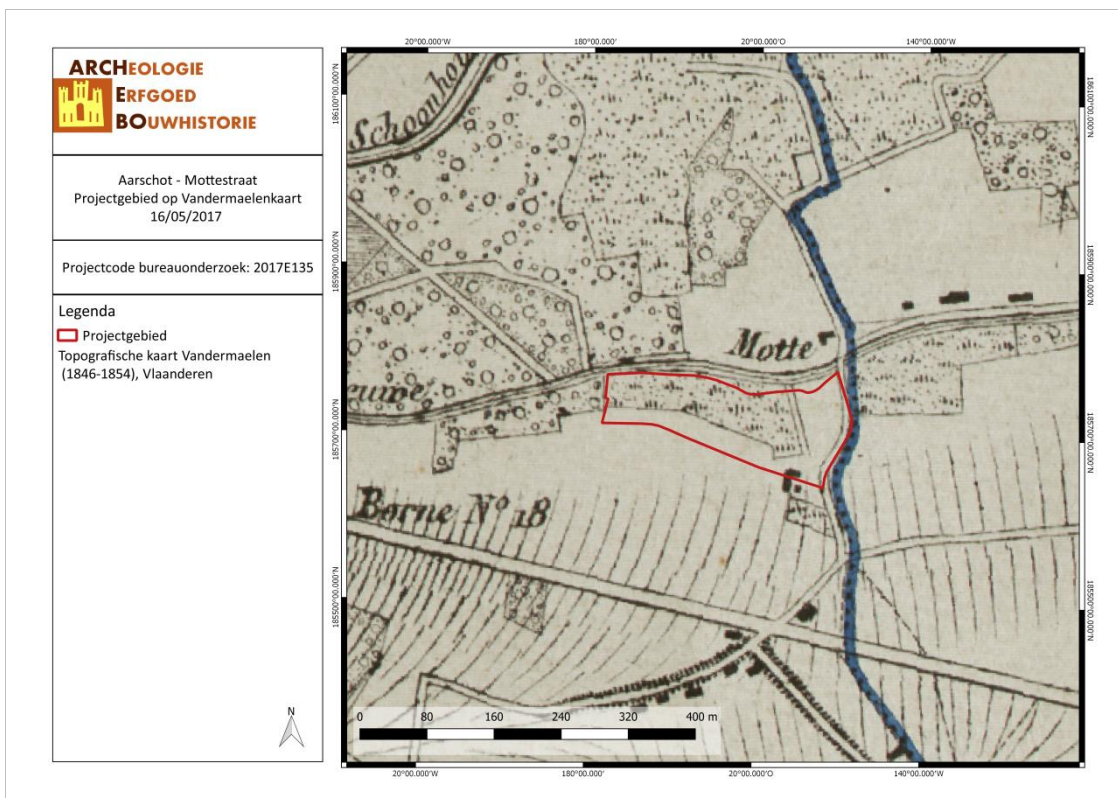
²³ Wikipedia, "Popp-kaarten", geraadpleegd 2 januari 2017, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Popp-kaarten>.

braak liggend terrein. Op de zuidelijke grens van het terrein is een volume getekend dat nog net binnen het projectgebied valt. De Popp-kaart toont een uitgebreide kartering van de invulling van het terrein. Er lijkt opnieuw een waterpartij aanwezig in het westelijk gedeelte, bouwconstructies lijken afwezig.

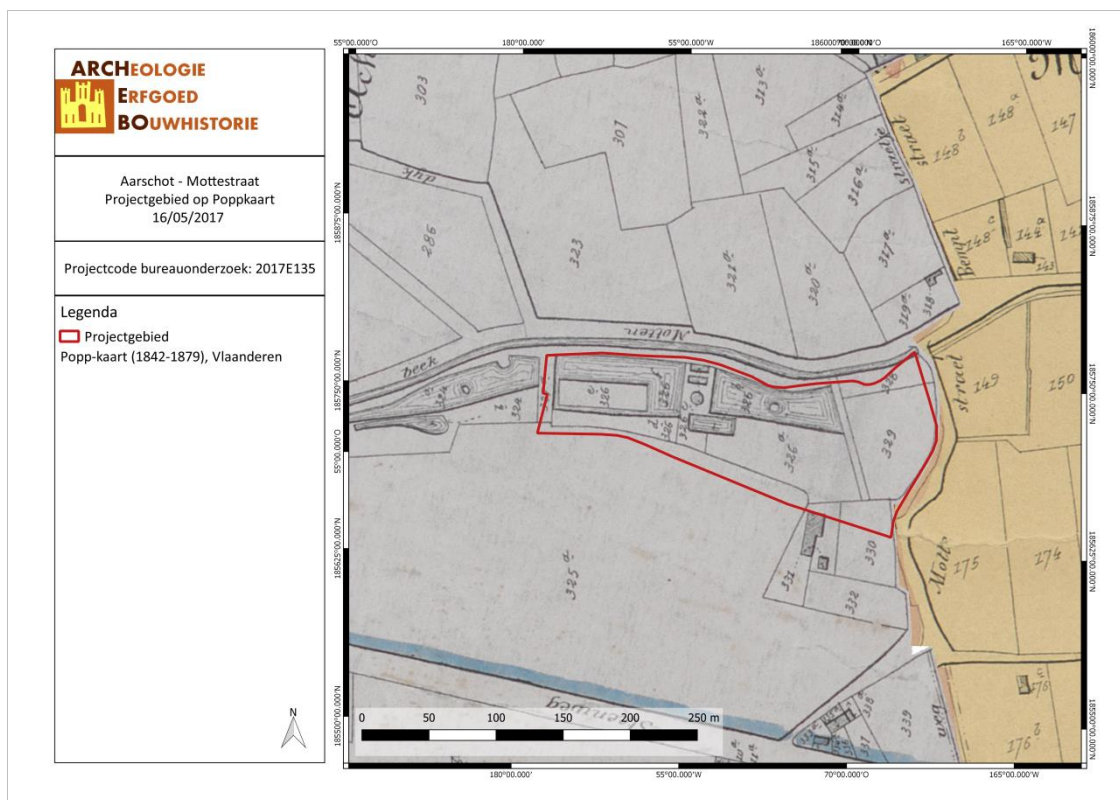
AAMO/17/05/16/18 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).

AAMO/17/05/16/19 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).

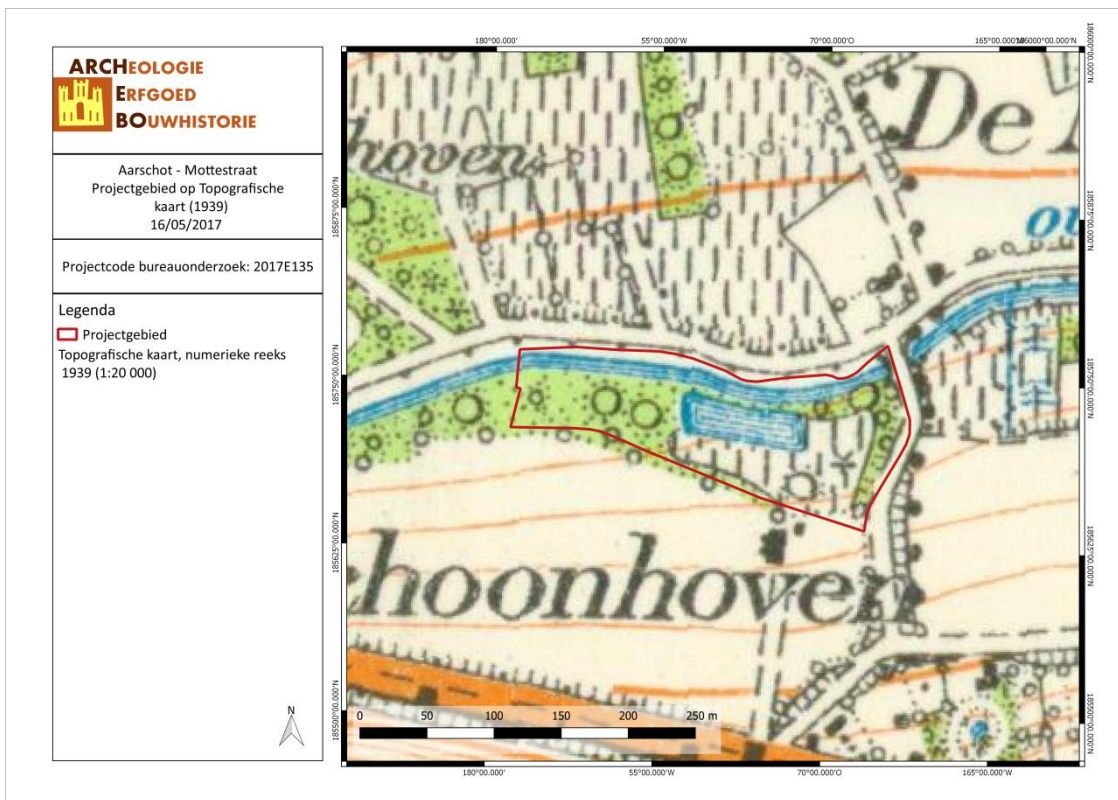
AAMO/17/05/16/20 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2017).

De topografische kaart van 1939 toont het gebied gedeeltelijk bebost en gedeeltelijk grasgebied. Centraal op het terrein is nog het bassin van de Popp-kaart gekarteerd.

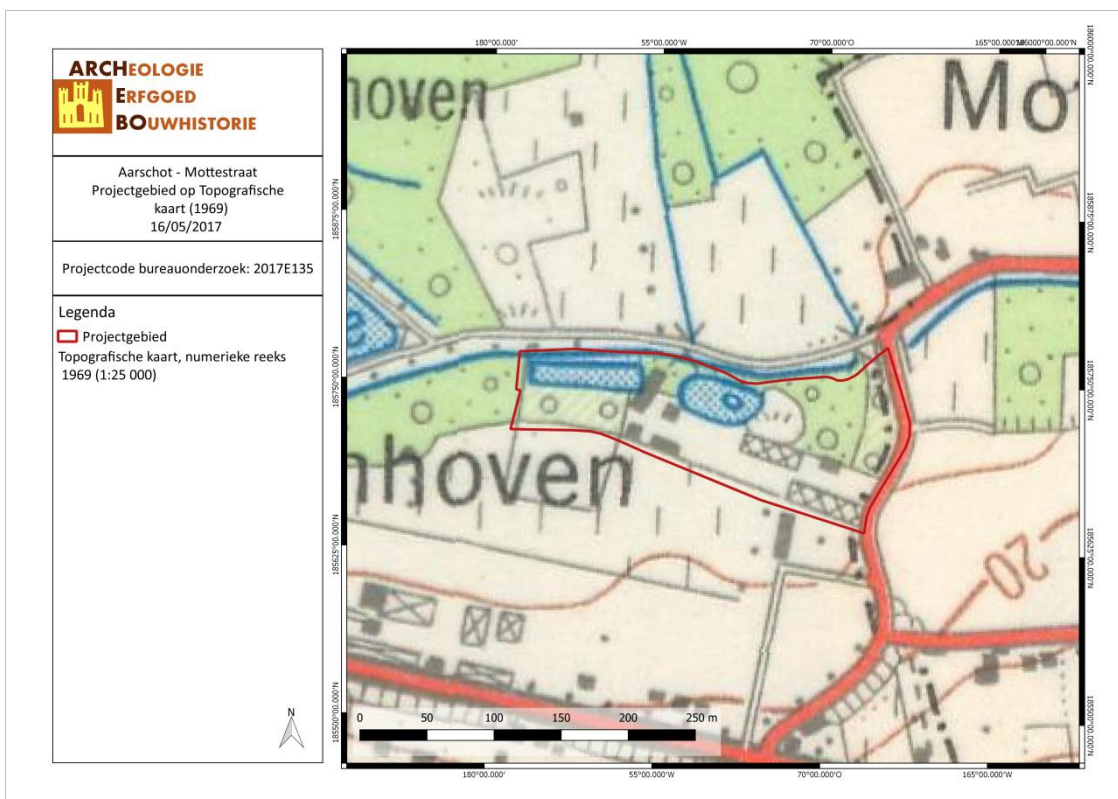
Op de topografische kaart van 1969 verschijnt bebouwing en industriële bebouwing met centraal het waterbassin. Een tweede bassin verschijnt westelijk op het projectgebied.

De topografische kaart van 1981 toont een uitbreiding van het industrieel gebouw aan de zuidelijke grens van het projectgebied. Het centrale bassin is bedenklijk verkleint terwijl het bassin in het westen van het projectgebied dezelfde omvang behoudt. Naast bebouwing evolueert eveneens het waterbassin centraal noordelijk op het projectgebied. Het waterbassin verschijnt voor het eerst op de Popp-kaart en is zo goed als verdwenen op de topografische kaarten van de jaren 80 van de vorige eeuw. Het waterbassin heeft nog een apart kadasternummer maar is op zich verdwenen.

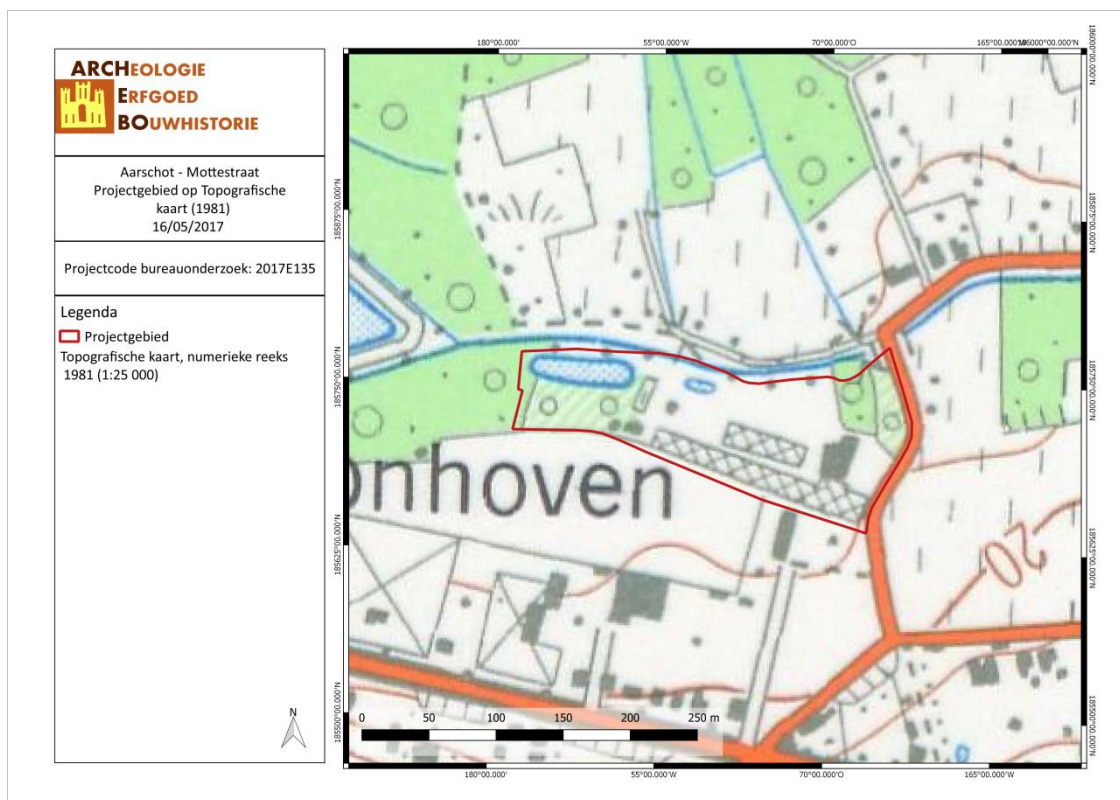
AAMO/17/05/16/21 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Luchtfoto van 1939 (Cartesius, 2017).

AAMO/17/05/16/22 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Luchtfoto van 1969 (Cartesius, 2017).

AAMO/17/05/16/23 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Luchtfoto van 1981 (Cartesius, 2017).

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig was vanaf de helft van de 18de eeuw. Bebouwing was echter mogelijk vanaf de eerste vermelding van de stad Aarschot in de 12de eeuw. Cartografische bronnen tonen aan dat verschillende volumes aan het projectgebied toegevoegd en verwijderd werden gedurende de 19de en 20ste eeuw. Tussen de periode 1939 en 1969 zouden volgens topografische kaarten bedrijfsactiviteiten op het terrein gestart zijn. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een aanzienlijke densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft de middeleeuwse Sint-Lambertuskerk, het laatmiddeleeuwse kasteel van Schoonhoven, de laatmiddeleeuwse watermolen van Schoonhoven en de laatmiddeleeuwse Speelhovenhoeve. Op enige afstand van het projectgebied werden restanten aangetroffen van de Franse Linie uit de 17de en 18de eeuw. Nog net binnen de straal van 1km rond het projectgebied werd Steentijd aangetroffen op de locatie Dorenberg.

Op basis van deze gegevens kunnen archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter door de impact van vele constructies en bedrijfsactiviteiten, kunnen deze sporen verstoord geraakt zijn. Geconcludeerd kan worden dat de kans op archeologische sporen op een dergelijke site hoog is. De potentiële sporen kunnen zover teruggaan als de Steentijd.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever een uitbreiding van de bedrijfsactiviteiten gepland worden. Hiervoor zal een bestaande hal gerenoveerd worden, een andere hal gesloopt worden en een nieuwe hal opgericht worden. De bestaande woning blijft behouden. De bestaande bedrijfsruimtes aan de zuidelijke grens van het projectgebied worden gerenoveerd. Centraal op het projectgebied is een nieuwbouwmagazijn gepland, waarvoor een bestaande hal zal moeten wijken. Een groene zone, verharding en parkeerplaatsen zijn eveneens gepland. In het westelijke gedeelte van het projectgebied wordt een buffer en infiltratiegebied gepland. Er zal maximum tot 1,20 meter diep afgegraven worden voor de nutsleidingen.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het projectgebied gedeeltelijk verstoord is bij de constructie van de huidige bedrijfsgebouwen tussen 1939 en 1969 en het heden. Het geplande waterbassin en de nutsleidingen worden op een geringe diepte ingepland. Dit brengt een verstoring van het bodemarchief teweeg. Er is slechts een klein aspect van het perceel dat onbebouwd of onverstoord blijft. *In situ* bewaring van het archeologisch erfgoed is in dit geval enkel een optie afhankelijk van de diepte van de sporen.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het projectgebied vanaf de helft van de 18de eeuw tot nu. Historische bronnen leverden geen concrete aanwijzing op voor de vroegere periodes.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft de middeleeuwse Sint-Lambertuskerk, het laatmiddeleeuwse kasteel van Schoonhoven, de laatmiddeleeuwse watermolen van Schoonhoven en de laatmiddeleeuwse Speelhovenhoeve. Op enige afstand van het projectgebied werden restanten aangetroffen van de Franse Linie uit de 17de en 18de eeuw. Nog net binnen de straal van 1km rond het projectgebied werd Steentijd aangetroffen op de locatie Dorenberg.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied mogelijk tijdelijke gebouwen stonden vanaf de helft van de 18de eeuw tot nu.

Aan de hand van de topografische kaarten uit de 19de en 20ste eeuw is eveneens bebouwing te zien. De kaarten zijn echter te onduidelijk om details in verband met de gebouwen af te lezen. Naast bebouwing evolueert eveneens het waterbassin centraal noordelijk tot noordwesten op het projectgebied. Het waterbassin verschijnt voor het eerst op de Villaret-kaart en is zo goed als verdwenen op de topografische kaarten van de jaren 80 van de vorige eeuw. Ook op de Ferrariskaart wordt dit bassin dan

weer niet weergegeven. Het waterbassin heeft nog een apart kadasternummer maar is op zich verdwenen.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren. Naar analogie met eerdere opgravingen, kunnen sporen vanaf de Steentijd tot nu aanwezig zijn.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van bestaande te slopen bedrijfshal, is er verstoring van de bodem en het bodemarchief te verwachten. Andere verstoringen in het verleden zijn niet exact in kaart te brengen. Er is wel grote verwachting naar (tijdelijke) waterbassins die werden aangelegd doorheen de eeuwen. De ingrepen hiervan op de bodem en het archeologisch niveau zijn onduidelijk. De minste verstoringen kunnen verwacht worden in het tot nu onverstoord groene zone in het westelijke gedeelte van het perceel. Ook het oostelijk deel lijkt minder verstoord. Verdere grote verstoringen van het bodemarchief zullen verwacht worden met de aanleg van nutsleidingen op een gedeelte van het perceel.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het terrein zal door de opdrachtgever de uitbreiding van een bedrijf aan de Mottestraat te Aarschot gepland worden. De bestaande woning blijft behouden. De bestaande bedrijfsruimtes aan de zuidelijke grens van het projectgebied worden gerenoveerd. Centraal op het projectgebied is een nieuwbouwmagazijn gepland, waarvoor een bestaande hal zal moeten wijken. Een groene zone, verharding en parkeerplaatsen zijn eveneens gepland. In het westelijke gedeelte van het projectgebied wordt een buffer en infiltratiegebied gepland. Er zal maximum tot 1,20 meter diep afgegraven worden voor de nutsleidingen. Het projectgebied bedraagt ca. 23 890 m² waarvan slechts een klein gedeelte onverstoord blijft.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft de middeleeuwse Sint-Lambertuskerk, het laatmiddeleeuwse kasteel van Schoonhoven, de laatmiddeleeuwse watermolen van Schoonhoven en de laatmiddeleeuwse Speelhovenhoeve. Op enige afstand van het projectgebied werden restanten aangetroffen van de Franse Linie uit de 17de en 18de eeuw. Nog net binnen de straal van 1km rond het projectgebied werd Steentijd aangetroffen op de locatie Dorenberg.

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden vanaf de helft van de 18de eeuw tot nu. Aan de hand van de topografische kaarten uit de 19de en 20ste eeuw is eveneens bebouwing te zien. De kaarten zijn echter te onduidelijk om details in verband met de gebouwen af te lezen. Het terrein is in gebruik als bedrijventerrein sinds de helft van de 20ste eeuw.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als OB, SPfp, Shpc en Efp. Het betreft zandlemige en lemige gronden (van nat tot zeer gleyig) zonder profielontwikkeling. Gezien de korte nabijheid van de Grote Motte, kunnen we spreken van alluviale bodems.

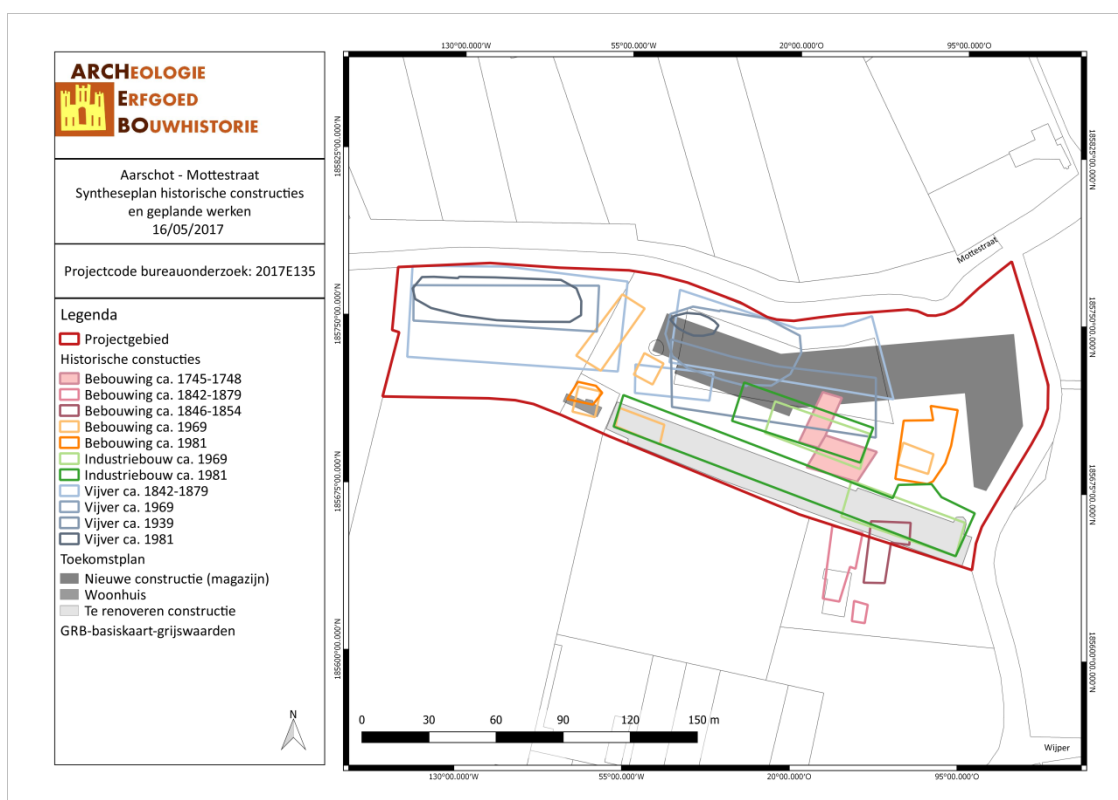
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het plangebied zal het huidige bedrijventerrein uitgebreid en gemoderniseerd worden. Het woonhuis blijft behouden, de bestaande hal aan de zuidelijke grens wordt gerenoveerd, een centrale bestaande hal wordt gesloopt en een nieuwe grote bedrijfshal wordt gepland. Men plant eveneens een waterbekken in het westelijke gedeelte van het projectgebied.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel enkel belangrijke middeleeuwse gebouwen aanwezig in de dichte en ruime omgeving. Op een kilometer afstand van het projectgebied werden sporen uit de Steentijd aangetroffen.

Gedurende zeker de 20ste eeuw is de bodem verstoord geweest door de ingebruikname van het terrein als bedrijfsterrein. Het is moeilijk om in te schatten welke fase de meeste verstoring veroorzaakt heeft.

Onderstaand syntheseplan toont een vergelijking tussen de bestaande gebouwen, de geplande werken en de historisch aanwezige bebouwing en waterpartijen.

AAMO/17/05/16/24 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Bogemans, F., en F. Van Molle, red. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 24, Aarschot*. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007.

De Langhe, Hanne, en Petra Driesen. "Het archeologisch vooronderzoek aan de Liersesteenweg te Aarschot". Tongeren: ARON bvba Archeologisch Projectbureau, maart 2017.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/2613/bijlagen/12509>.

Gullentops, F., en L. Wouters, red. *Delfstoffen in Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBL, 1996.

Gysseling, Maurits. "Toponymisch Woordenboek", 1960.
<http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=742>.

Kempen, P.A.M.M. van, en J.W. de Kort. "De verdwenen kerksite van Weerde, gemeente Aarschot; een archeologisch voor onderzoek: bureauonderzoek, karterend booronderzoek, geofysisch onderzoek en proefsleuvenonderzoek". Amsterdam: RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006.

Pauwels, F. "Excursie Hageland - Kempen". K.U. Leuven, 1994.
http://www.biw.kuleuven.be/lbh/lbnl/ecologie/doc%20download/GIP_Hageland_Kempen.pdf.

Scheys, G., en L. Baeyens. "Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Aarschot 075 W". Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (I.W.O.N.L.), 1958.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Aarschot". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 19 juni 2017.
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120439>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Demervallei tussen Aarschot en Diest". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135004>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Historische stadskern van Aarschot". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140036>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Hoeve Speelhoven". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200260>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017.
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Kasteel van Schoonhoven". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/41432>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Kasteelmotte van Schoonhoven". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134409>.

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Watermolen te Schoonhoven". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/200149>.

Belgische Molendatabase. "Molen van Schoonhoven". *Belgische Molendatabase*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=962>.

“De geschiedenis van het land van Aarschot”. *Aarschotse Kring voor Heemkunde*. Geraadpleegd 19 juni 2017. <http://www.heemkundaarschot.be/htm/geschiedenis.htm>.

Geopunt Vlaanderen. “Atlas der Buurtwegen”. Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

“Home”. Zagerij & houtandel De Motte nv. Geraadpleegd 21 juni 2017. <https://www.demotte.be/>.

Wikipedia. “Hageland”. *Wikipedia*. Geraadpleegd 24 april 2017. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Hageland>.

Wikipedia. “Popp-kaarten”. Geraadpleegd 2 januari 2017. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Popp-kaarten>.

Wikipedia. “Vandermaelenkaarten”. Online encyclopedie. *Wikipedia*. Geraadpleegd 7 december 2016. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).....	6
Figuur 4: Zicht op het projectgebied vanuit noordoostelijke richting (Google Street View, 2009).....	8
Figuur 5: Zicht op de te renoveren hal (links) en de te slopen hal (rechts) (Google Street View, 2009).....	8
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017).....	8
Figuur 7: Inplantingsplan (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017).....	9
Figuur 8: Principedoorsnede Unit 15 (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017).....	9
Figuur 9: Funderings- en rioleringsplan (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017).....	10
Figuur 10: Principedoorsnede infiltratievoorziening (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017).....	10
Figuur 11: Sleuf voor rioleringen (ARCHITECTENBUREAU TYBERGHIE & PARTNERS BVovvCVBA, 2017)	10
Figuur 12: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)	10
Figuur 13: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).....	11
Figuur 14: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).	12
Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NZ richting (Geopunt, 2017).....	12
Figuur 16: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in WO richting (Geopunt, 2017).	12
Figuur 17: Aarschot aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017)	13
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).....	14
Figuur 19: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016).	14
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).	15
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).	16
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).	17
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).....	18
Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).....	18
Figuur 25: Detail uit 'Mechlinia Dominium et Aerschot Ducatus' van Nicolaes Jansz Visscher, 2de helft 17de-eeuw. Op deze kaart is de kerk van Weert ten zuiden van Aarschot weergegeven. Er vlak boven is het Kasteel van Schoonhoven te zien (Koninklijke Bibliotheek België).	19
Figuur 26: Detail uit de kaart van Fricx, 1712 (Geopunt, 2017).	19
Figuur 27: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).	20
Figuur 28: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2017)	21
Figuur 29: Detail uit de Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).	23
Figuur 30: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).	24
Figuur 31: Informatie uit de legger van de Popp-kaart 'Aerschot' (UGent, 2017).	24
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).	25
Figuur 33: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).	25
Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (Geopunt, 2017).	26
Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Luchtfoto van 1939 (Cartesius, 2017).	27
Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Luchtfoto van 1969 (Cartesius, 2017).	27
Figuur 37: Situering van het projectgebied op de Luchtfoto van 1981 (Cartesius, 2017).	28
Figuur 38: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).	31

7 PLANNENLIJST

AAMO/17/05/16/1 - Digitale aanmaak	6
AAMO/17/05/16/2 - Digitale aanmaak	6
AAMO/17/05/16/3 - Digitale aanmaak	8
AAMO/17/05/16/4 - Digitale aanmaak	10
AAMO/17/05/16/5 - Digitale aanmaak	11
AAMO/17/05/16/6 - Digitale aanmaak	12
AAMO/17/05/16/7 - Digitale aanmaak	13
AAMO/17/05/16/8 - Digitale aanmaak	14
AAMO/17/05/16/9 - Digitale aanmaak	15
AAMO/17/05/16/10 - Digitale aanmaak	16
AAMO/17/05/16/11 - Digitale aanmaak	17
AAMO/17/05/16/12 - Digitale aanmaak	18
AAMO/17/05/16/13 - Digitale aanmaak	18
AAMO/17/05/16/14 - Digitale aanmaak	20
AAMO/17/05/16/15 - Digitale aanmaak	21
AAMO/17/05/16/16 - Digitale aanmaak	23
AAMO/17/05/16/17 - Digitale aanmaak	24
AAMO/17/05/16/18 - Digitale aanmaak	25
AAMO/17/05/16/19 - Digitale aanmaak	25
AAMO/17/05/16/20 - Digitale aanmaak	26
AAMO/17/05/16/21 - Digitale aanmaak	27
AAMO/17/05/16/22 - Digitale aanmaak	27
AAMO/17/05/16/23 - Digitale aanmaak	28
AAMO/17/05/16/24 - Digitale aanmaak	31